

SUNDHEDSSTYRELSEN

Videnscenter for værdig ældrepleje

Temadag om ældres livskvalitet – perspektiver og værktøjer til et meningsfuldt hverdagsliv

Den 2., 6., og 9. november 2018

Thea Wind

Cand.pæd. i pædagogisk psykologi,
ergoterapeut, proceskonsulent

Program

9.00-10.00

Livskvalitet og meningsfuldt
hverdagsliv

Livshistorier og identitet

10.00-10.20

Pause

10.20-12.00

Den narrative tilgang

12.00-12.45

Frokost

12.45-13.45

Rehabilitering organisering,
borgerinddragelse og målsætning

13.45-14.15

Pause

14.15-14.45

Narrativ tilgang til målsætning

14.45-15.00

Opsamling

Tilgang

- Samfundsmæssige betingelser
- Lovgivning og strukturer mv

- Lokale sammenhænge og deltagelsesvilkår. Andre deltagerere, rammer mv.

- Deltager
- Position, perspektiv, interesser mv.

O. Dreier, T. Borg, m.fl.

Praksisrefleksion:
"En bevidst, omhyggelig og tidskrævende form for tænkning, som er karakteriseret ved en kritisk-konstruktiv spørgende og svarsøgende holdning"

Fokus, viden, værdier, rammer

Wacherhausen(2008)

Bekendtgørelse om værdighedspolitikker for ældreplejen

- **§ 2.** I værdighedspolitikken skal kommunalbestyrelsen som minimum beskrive, hvordan kommunens ældrepleje kan understøtte følgende områder i forhold til plejen og omsorgen af den enkelte ældre:
 - **1) Livskvalitet.**
 - **2) Selvbestemmelse.**
 - 3) Kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen.
 - 4) Mad og ernæring.
 - 5) En værdig død.
 - 6) Pårørende.

Livskvalitet og meningsfuldt hverdagsliv

Livskvalitet - definition?

Livskvalitet, betegnelse for det, der kendetegner et godt liv. Vurderingen heraf kan bero på personens subjektive bedømmelse af sit eget liv eller på andres objektive bedømmelse af en persons livsvilkår. Begrebet(..)er så bredt, at det ikke egner sig til en kort, leksikalsk definition

- Peter Elsass, Ole Hartling: livskvalitet i *Den Store Danske*, Gyldendal. Hentet 18. oktober 2018 fra <http://denstoredanske.dk/index.php?sideId=117695>

Fokus er det indhold i hverdagen og den deltagelse i samfundet, som er vigtigt og meningsfuldt efter borgerens egen vurdering
Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet (2004)

Autonomi/selvbestemmelse og livskvalitet

Autonomi angår først og fremmest individers selvbestemmelsesret.

To anskuelser:

- Frihed til selvbestemmelse bidrager til livskvalitet
- Selvbestemmelse skal respekteres, fordi det er forkert at tvinge folk til noget. Uanset om det bidrager til livskvalitet eller ej.
 - Etik i forebyggelse og sundhedsfremme. SST(2009)

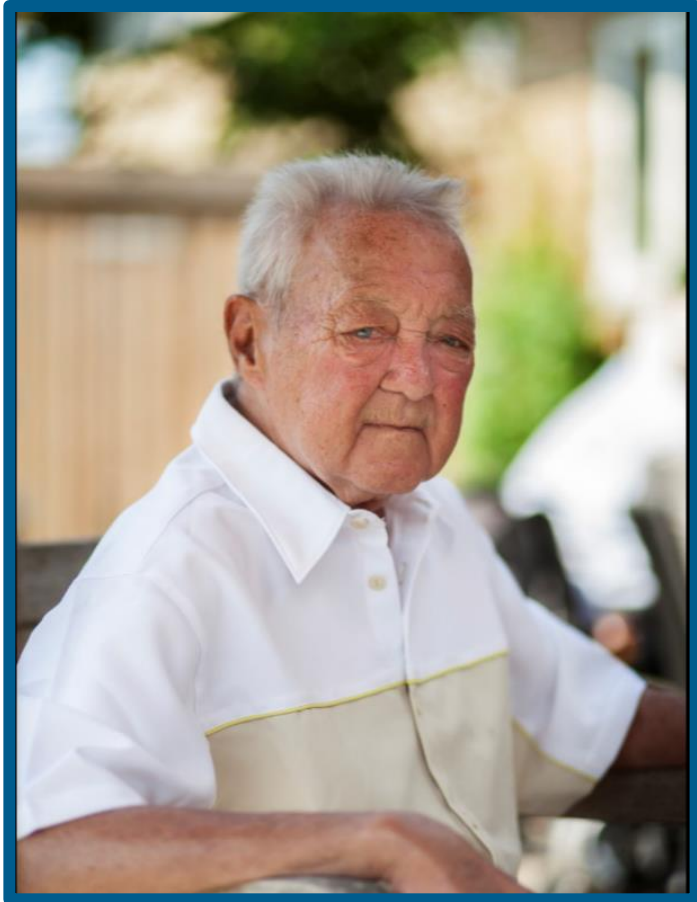
Livskvalitet

Et eksempel

- Kontrol over dagliglivet
- Personlig pleje og velbefindende
- Mad og drikke
- Tryghed
- Social kontakt
- Aktiviteter
- Boligen
- Værdighed
 - Omsorg og livskvalitet i plejeboligen" Rostgaard, Nørh Brüner, Friberg (2012)
 - Citeret af Ældrekommissionen (2012)

Livshistorier og identitet

- En hensigtsmæssig måde at identificere en anden på er ikke, at jeg primært identificerer dig, men at du identificerer dig selv overfor mig

Jakob Birkler(2017; 40)" Etik i Ældreplejen"

Livshistorier

- SST 2017: Projekter til forbedret anvendelse af livshistorier fx
Kompetenceudvikling, systematik, hverdagsorientering, digitalisering, skabe forståelse hos medarbejderne, skabe meningsfuld hverdag for beboere, indsamle objekter, forbedre pleje og omsorg...

– "En livshistorie er en fortælling i ord og billeder om et menneskes liv, som kan være et redskab til både at hjælpe sig selv til at huske, og til at andre kan forstå, hvem man er".

– <https://www.alzheimer.dk/er-du-paaroerende/vigtige-overvejelser/livshistorier/>

Narrativ tilgang

Vores identitet er sammensat af de historier, vi fortæller om os selv, vores liv, vores forhold til andre mennesker og vores forhold til os selv.

• Tid, sted, relation, situation påvirker selvfremstilling

Livshistorier

Narrative elementer

Væsentlige
fortællinger

Værdier,
intentioner
(vil)

Kompetencer
(kan)
Viden
(ved)

Den narrative tilgang

Grundlæggende begreber

- Dominerende fortællinger
- Problemmættede fortællinger
- Alternative eller foretrukne fortællinger

Narrativ tilgang

- Det sagte er gældende
- Oplevelser og erfaringer
- Intentioner, viden, kompetencer(kan, ved, vil)
- Foretrukne historier

Den narrative tilgang

Meningens landskab

Handlingens landskab

Blandt andre Michael White

Et narrativ, en fortælling: Hændelser (...)udspillet mellem handlingens og meningens landskab.

Eksternalisering

- "Du er ikke problemet. Problemet er problemet"
- "Formålet med et eksternaliserende sprog er at skabe afstand mellem personen og "det", der har "ramt" eller "taget fat" i personen. Hermed bliver det muligt at tale om det problematiske uden samtidig at beskrive personen som problematisk"
-Holmgren og Holmgren(2016)

Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet(2004)

"Rehabilitering er en målrettet og tidsbestemt samarbejdsproces mellem borger, pårørende og fagfolk.

Formålet er at borgren, som har eller er i risiko for at få begrænsninger i sin fysiske, psykiske og/eller sociale funktionsevne, opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv.

Rehabilitering baseres på borgerens hele livssituation og beslutninger og består af en koordineret, sammenhængende og vidensbaseret indsats".

MarselisborgCentret (2004), Rehabilitering i Danmark

Borgerinddragelse, borgersamarbejde, borgerorientering, selvbestemmelse....

- Borgerorientering: Der arbejdes på grundlag af borgerens forståelse af situationen, vedkommendes betingelser og forudsætninger, og alle beslutninger tages af borgeren i samråd med de involverede fagpersoner
- Individorienteret: Der arbejdes på basis af den enkelte borgers situation. Borgerens pårørende inddrages, når situationen taler for det
 - Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet (2004)

Hvor i rehabiliteringsprocessen er borgeren inddraget?

- Borgeren tager del i alle beslutninger vedrørende udredning af behov, målsætning, planlægning, valg af metoder og indsatser og evaluering
 - Uddrag fra Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet (2004)

Fx

- Hvad vurderer jeg selv, jeg har af behov? Hvad er vigtigt for mig.
- Hvilke mål skal vi stille mod?
- Hvordan skal vi arbejde mod målene? Hvordan kan jeg selv (eller mine pårørende) bidrage.
- Hvordan går det undervejs – skal der ske ændringer/justeringer?

Organisering af borgerinddragelse Procedurer og redskaber

- Hvilke konkrete arbejdsgange, møder og procedurer sikrer og kvalificerer systematisk borgerinddragelse?

Eksempel audit spørgsmål

Er borgerens egen vurdering/mål i forhold til hverdagen dokumenteret?

Er borgerens funktionsevne beskrevet helhedsorienteret?

Er målene evalueret i samarbejde med borgeren?

Er der afholdt tværfagligt møde/rehabiliteringsmøde vedrørende borgerens mål?

Er punktet "ressourcer" beskrevet i Generelle oplysninger?

Organisering af borgerinddragelse

Ledelsens rolle?

- Hvordan sikrer ledelsen at medarbejdere inddrager borgere, der er udsatte, svage eller med få ressourcer?
- Hvordan sikrer ledelsen, at borgeren får indflydelse på egen rehabilitering ud fra ønsker og håb? Samtidig med udførelsen af opgaver som ligger indenfor professionens kompetence-og ansvarsområde?
- Hvordan sikrer ledelsen, at de ansatte er i stand til at coache borgeren til frit at fremfrem sætte mål som måske kolliderer med den professionelles opfattelse af sundhed og sund levevis?

– **Uddrag.** Handberg, Quistgaard og Skjeldborg(2015) I "ledelese og rehabilitering"(red.Hjortbak og Sau Johansen)

Mål og rehabilitering

Mål vedrører hvordan en person håndterer sit hverdagsliv

Mål har personlige betydninger og grunde

Mål er et udtryk for hvad personen gerne vil kunne i særlige/konkrete sammenhænge

(Borg 2008)

Narrativt perspektiv

I målsætningen ligger en intention om at bedre handleevnen, handlerummet, betingelserne for at handle og oplevelsen af handleevne...

- ”Når vi rammes af noget i livet kan vi opleve, at miste vores egen **agenthed**”.
- Agenthed handler om menneskers evne til og fornemmelse af, at handle selvstændigt og ikke være styret af de kulturelle normers påvirkninger.
– Michael White(2008)

- (Rehabiliterings-)”Indsatsen skal i langt højere grad end tidligere bygge på, borgerens egne ønsker og mål, hvilket ikke mindst fordrer, at medarbejderen har et dybere kendskab til borgeren, og at borgeren stiller disse ønsker og mål til rådighed i samarbejdet”
 - Rostgaard og Graff (2016)

Narrativt perspektiv

- Øge handleevnen gennem:
- Udfoldelse af foretrukne historier
- Spørgsmål som knytter handlinger til ens værdier, ønsker, håb, mål, bestræbelser, overbevisninger mv.

Narrative elementer i målsætningsprocessen

Arbejdsrapport – work in progress!
Thea Wind 2018

Tilgange til øget livskvalitet

- **Praksisrefleksion med fokus på borgerinddragelse**
- **Livshistorier med fokus formål, form og borgernes værdier, kompetencer og viden**
- **Narrativ tilgang til borgerens oplevelser og erfaringer**
- **Rehabilitering:**
 - **Systematisk organisering af inddragelse af borgeren**
 - **Målsætning med fokus på processen/forudsætninger for at opstille personlige mål. Værdier og selvbestemmelse.**

